

АСОЦІАТИВНО-АНАЛОГОВИЙ МЕТОД УТВОРЕННЯ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ В НАВЧАЛЬНОМУ АРХІТЕКТУРНОМУ ПРОЕКТУВАННІ НА 2 КУРСІ

МАРЦЕНЮК О.І., НЕДОШИТКО О.М.

Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна

Ключові слова: навчальне проектування, асоціативно - аналоговий метод, художній образ, характеристики художнього образу.

Актуальність полягає роботи в пошуку засобів утворення художнього образу, як результату проектної діяльності майбутніх архітекторів, екстраполюванні мистецьких підходів, методів сучасної художньої творчості впроваджених в навчальне проектування, відокремлення асоціативно-аналогового методу як пошукового інструменту.

Практичний викладацький досвід показує, що навчальне проектування на 2 курсі має певні об'єктивні проблеми: пріоритет функції над образом, робота за прототипом та аналогом, відсутність знань щодо застосування конструкцій, як образотворюючого фактору, брак часу на пошук варіантів та ін. Студенти в процесі розробки проекту не спираються на художній досвід, знання з дисципліни Архітектурна композиція, тощо. Тріада «функція-конструкція-форма» вирішується виключно завдяки здібностям, індивідуальним якостям студента; методика викладання спирається на удачу.

Дослідження в царині теорії мистецтва, використання засобів мистецтва розкривають новий діапазон можливостей, виводять архітектурне проектування на рівень пріоритету образності. Твори мистецтва, мистецька практика виступають як джерело нових оригінальних ідей, допомагають вирішувати проектні завдання та сприяють розвитку власних дизайнерських прийомів та засобів. Художній образ виникає як результат композиційних пошуків та побудов. В результаті проектних композиційних пошуків виникає нова особлива реальність. В таблиці 1 представлені характеристики художнього образу, як феномену.

Таблиця 1

Характеристики художнього образу		
№ п/н	Характеристика	Зміст
1	конкретність	Має риси уявлення, вміщує у собі значення та сенс явища, поєднує узагальнення та конкретність з особистісною формою

2	метафоричність	Алегорична думка, що розкриває одне явище через інше, у неї сполучаються три основних елементи - поетична форма, або фігура, сенс та настрій
3	саморухливість	Розвиток йде за власними внутрішніми законами. Задавши вихідні параметри образу, художник вже не може нічого змінити без насилля над художньою правдою
4	багатозначність і недомовленість	Той, що сприймає отримує вихідний імпульс для роздумів, йому задається емоційний стан і програма переробки отриманої інформації, але за ним збережені і свобода волі, і простір для творчої фантазії
5	індивідуалізоване узагальнення	Розкриває в конкретно-чуттєвій формі істотне для ряду явищ
6	образність	Художник мислить образами, природа яких конкретно-чуттєва. Таких форм, як художнє слово, музичний звук або архітектурний ансамбль, в самому житті немає і бути не може
7	єдність думки і почуття	Єдність раціонального та емоційного. Емоційність - першооснова художнього образу
8	єдність об'єктивного і суб'єктивного	До образу входить матеріал дійсності, перероблений творчою фантазією художника, його ставлення до зображеного, а також все багатство особистості творця
9	оригінальність	Образ неповторний, принципово оригінальний. Повторення наукових відкриттів можливо, однак за багатовікову історію мистецтва не було жодного випадку збігу творів різних художників

В процесі вирішення проектних завдань, майбутні фахівці проходять шлях від вільного фантазування та спонтанних асоціацій до системного перетворення предметного світу, підвищення його культуроємності, встановлення міри значущості різноманітних формоутворюючих факторів; генерування проектних ідей відповідно до специфіки проблемних та проектних ситуацій. На першому етапі архітектурної творчості досліджуються культурні смисли, узгодженість

структури діяльності та емоцій, типи поведінки людей, принципи стилеутворення, аспекти сприйняття архітектурного об'єкту.

Таблиця 2 показує перелік засобів, що допомагають генерувати художній образ майбутньої архітектури.

Таблиця 2

Образні засоби в архітектурі

Засіб	Сфера проектної діяльності	Область застосування
метафора	зразок - річ	Співвідношення з культурним зразком
символ	зразок - форма життєдіяльності	
омоним	зразок - художня форма	
метонимія	предметне оточення	Співвідношення з оточенням
аллегорія	ціннісно-смісловне оточення	
синонім	оточення виразних форм	

Асоціативно-аналогові методи засновані на спроможності людської свідомості встановлювати логічні зв'язки між проєктованим об'єктом і відчуттями, уявленнями, ідеями. Генерування асоціацій «розхитує» стереотипні уявлення про об'єкт проєктування, активізує фантазію і уяву, пробуджує певні аналогії.

В навчальному проєктуванні генерування художнього образу може відштовхуватися від прямих аналогій з природними, технічними, суспільними явищами; від суб'єктивних аналогій - «вживання у роль», методу емпатії; від символічних аналогій — методу метафоричного пошуку заснованому на використанні поетичних метафор і порівнянь; від фантастичних аналогій з нереальними об'єктами, які свідомо ігнорують фізичні закони та ін. Генерування асоціацій може бути корисним, як на стадії постановки завдання для більш глибокого аналізу об'єкта, виявлення всіх можливих ознак і властивостей цього об'єкта, так і при пошуку нових проєктних рішень. Кожна ідея може бути розвинута до концепції проєкту.

Таким чином, асоціативно-аналоговий підхід, який є надбанням мистецтва, запобігає штампам та банальним рішенням в навчальному проєктуванні студентів-архітекторів.